

Inserati se sprejemajo in veljajo  
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se  
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana  
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo  
administracija) in ekspedicija na  
Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "  
za pol leta . . . 4 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošto  
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu  
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer  
v torek, četrtek in soboto.

## Dajte nam četrtek, dajte!

Gg. profesorjem, vodjem in drugim visokim  
gospodom v resen prevdarek.

Časi spreminjajo se in z njimi spreminjajo  
se ljudje v svojih duhovnih in svetovnih, dru-  
žinskih in državnih zadevah. Posebno naglo  
se godijo take spremembe od l. 1848. Kolike  
prenaredbe so se od tedaj izvršile na pr. po  
šolah, da je stara nekdanja šola komaj  
poznati!

Naglica ni pridna, pravi pregovor, in res-  
nico njegovo bridko skušajo že tudi po sred-  
njih šolah, katerim vedno gine mladina, da se  
praznijo čim dalje tém bolj od leta do leta.  
Malo jih prihaja poslednji čas iz srednjih šol  
v više, in še ti niso nič kaj trdnega zdravja.  
Od kod neki to?

Velikrat se je govorilo in pisarilo že o  
tej žalostni prikazni; vendar ni doslej še no-  
benega sledu, da bi visoki gospodje, kateri v  
tem oziru pomagati morejo in smejo, v resnici  
skoraj tudi pomagati hotli. Ali potreba je pre-  
velika, in silno že vpije; morda naposled vendar  
kaj privpije!?

Kolikor so v stari šoli premalo, toliko v  
novi preveč mladini natezajo duha in telo.  
Premnogoteri so učitelji in preobilni so nauki,  
s kterimi se po sedanjí šolski osnovi pitajo mla-  
denčji koj v prvih razredih gimnazijalnih in  
realnih. Nemilo, duhu in telesu neugodno, bo-  
dočemu življenju in delovanju nevarno je to,  
da morajo vsled tega po tri—štiri ure zapored,  
po pet—šest ur na dan postavno truditi se le  
v šoli, brez naukov prostih, kateri tolikrat člo-  
veku zboljšajo stan. Dokler toraj premnogih  
naukov in ur šolskih ne skrčijo, krčilo se bode

šolski mladini dušno in telesno zdravje, ter  
skrajševalo časno življenje.

Obtežil in shujšal se je stan šolski mla-  
dini vzlasti, kar so v srednjih šolah tudi po  
Kranjskem vzeli ji prosti četrtek ter dali jej  
namesto njega v sredo in soboto popoldan.  
Poprej je učenec zdelal lahko domače naloge  
v četrtek dopoldne in popoldne si počil; sedaj  
jih mora zdelovati v sredo popoldne, in nima  
ga zdatnega počitka od nedelje do sobote po-  
poldan, in vzlasti trpijo tiste noči, za kterimi  
imajo po štiri razne nauke in štiri razne uče-  
nike zapored dopoldne. — Razdrta je po tej  
prenaredbi ljuba šolska vzajemnost, ker se v  
istem mestu po raznih učiliščih ne vjemajo v  
istem prostem in šolskem času na pr. na učil-  
išču bogoslovnem, na vadnici in pripravnici  
učiteljski, v ljudskih šolah mladenških in de-  
kliških, kjer praznujejo ob četrtek, in v sred-  
njih šolah realnih in gimnazijalnih, kjer pra-  
znujejo ob sredah in sobotah popoldne, kar  
bistveno opovira potrebno vzajemno poduč-  
evanje ter mnogotero razdira ali obtežuje pri-  
jazno občevarje.

Razdrta je po tej prenaredbi ljuba do-  
mača in šolarska vzajemnost. — Hčerka je v  
šoli nunska, sinko v mestni šoli ljudski, sinova  
dva druga sta v šolah srednjih, in celo leto  
nikdar ne more rodovina zjutraj skupaj na  
Rožnik ali Cvetličnik! — Pomlad vabi mladino  
in svétuje se, naj mladenčji sprehajajo se pod  
milim nebom o ranem jutru; toda — dijak  
srednjih šol celih deset mesecev ne more na  
plano ali na zeleno zjutraj nikdar, kajti med  
tednom je šola, v nedeljo je cerkev in toraj  
služba božja. In rakom žvižgat naj gre isti  
šumečji skupni izhod, izvoz ali izlet, kateri vradno  
vrvnan — več ljubo ne mika! — Hlače se

mi preprezajo, podplati raztrgajo, oče obolijo,  
mati god obhajajo, gospodinja nima soli, in —  
drknem jo v četrtek brez znaka in plaka domú;  
a sedaj — v sredo ali soboto popoldne pridem  
domú, toda nazaj v cerkev in šolo do časa brez  
pike in zatiče ne morem!

Razdrta je po tej prenaredbi Bogú in  
ljudem draga domača in šolska snaga. Ob če-  
trtkih se je prej marsikaj lepo opralo; po  
šolah ali šolskih sobanah čisto pometlo in  
prevétrilo, in prah se obrisal; sedaj se po vseh  
ne more in se v resnici vselej tudi ne zgodi.  
Bivati je učencem večkrat v nesnagi, požirati  
mnogi šolski prah. Koliko se pisari po časni-  
kih, koliko pridiguje po zborih učiteljskih,  
kako prostorna in čista naj bodo poslopja šolska,  
kako velika in zračna; a po novi prenaredbi se  
to ne izvršuje in se kar izvrševati ne more.  
Da torej mladina peša in hira, komú gre krivda?  
Da potem sama ni prav snažna po vnanje, da  
se po notranje ne vzbujajo primérno za lepoto  
in krasoslovje, če tudi se o tem podučuje;  
komú — komú zopet gre krivda? —

Razdrta je po tej prenaredbi Bogú in  
ljudem mila verska in navska snaga. Čemu  
je prosto pred nedeljo v soboto popoldne, tega  
nobena krščanska duša razumeti ne more; in  
— ker je o sredah in sobotah največ postov  
in ker si novejši poganski kristjanje v soboto na  
večer radi napravljajo svoje plese in besede — ve-  
selice in radovice: sumičijo nekteri, da svet po tej  
vrvnavi vabi k sebi mladino, češ, naj se krščan-  
ski mladenčji brže opoganijo! Po sobotnih takih  
večernicah in nočnicah se človeku toži vstati  
in tako se nekterikrat v nedeljo zaspí služba  
božja. Da potem gine tudi šolski mladini verna  
in navska snaga, komu gre krivda? In da po  
nrvnem gine tudi zdravje naravno ali telesno,

## Lazarjeva dvojčka,

ali

trojno veselje o novi maši.

Povest iz časov turških vojsk na Slovenskem.

(Dalje.)

Med njimi, ki so šli bojevat se za do-  
movje, bil je tudi Janez Lazar, Nežin mož in  
oče mladih dvojčkov. Ker je bila sila velika,  
moral je na vojsko, kdor je bil zato, ker ve-  
ljalo je za vero in domovino. Ko je tedaj go-  
spóska vabila, prijel je za orožje, kdor je le  
mogel in tako je tudi Lazar slovo vzel od  
žene in od dojenčev, ter šel branit najsveteje  
pravice. Trepetalu mu je srce pri slovesu, ni  
si bil svest, če pride še kedaj nazaj, vendar  
je upa poln tolažil objokano ženo in vroče  
poljuboval dvojčka v njenem naročji, in čez  
prag gredé je solzen klical: Bog vas obvaruj,  
dokler se zopet ne vidimo! —

Bila je zmaga gotova, verni Slovenci so  
na glas Boga hvalili in mu prepevali hvalne

pesmi. Žene so radostne sprejemale možé, ki  
so se srečno vračali iz vojske, matere so ob-  
jemale hlabre sinove in prijatelji so si radostni  
v roke segali po dolgi ločitvi. Marsikje pa so  
tudi tekle britke solze, več ni bilo nazaj moža,  
sinu in prijatla. Padel je v bitvi, ali pa so ga  
odpeljali Turčini, ni ga in ne bo ga več. Tudi  
Janeza Lazarja ni bilo domu, in nihče ni ve-  
del, kam je prešel.

## Podzemeljska jama.

Preden je slovenska vojska prišla na Do-  
lenjsko, preteklo je več tednov, in tisti čas so  
Turki divjali, da je bilo groza. Ropali in po-  
žigali so ne samo po novomeški okolici in po  
šentjernejski ravnini, ampak posamne druhali  
so se zaletavale celo v daljne kraje, stikali so  
po vseh hribih, tako da morala je posebno  
srečo imeti soseska, da bi ne bili va-njo pri-  
dirjali. Tudi na Lazu so se jih po pravici bali  
in treba je bilo pete odmakniti.

Mnogo ljudi je bilo pobegnilo iz obližja,  
skrivali so se po gozdih in rovih, nekteri celo

potegnili jo v daljne kraje. Neža Lazarjeva pa  
se ni mogla odpraviti z doma. Žalovala je po  
možu in milovala nade polna dvojčka. Neko  
jutro zgodaj prikorka siv starček, bližen sosed,  
potrka na okno in zakliče: Neža, ali si doma?  
Ona se oglasi in sosed nadaljuje preplašen:  
Veš kaj, zdaj pa ne smemo več odlagati. Zdelo  
se mi je, da si še pri domu, zato sem nalašč  
mimo prišel. Turki so blizu, morebiti še danes  
prilomastijo v naše hribe, tedaj beži, da vsaj  
otneš svoje življenje in mala otroka.

Za božjo voljo, kam pa čem iti? vpraša  
Neža zbegana. Starec pa urno odgovori: Daleč  
ne prideš danes in tudi ni nobena pot varna;  
slišal sem, da tudi za Savo že rogovilijo pes-  
jani, od Krškega gori jih je neki privrelo čudo  
veliko. Znana pa ti je Vranja peč, ni daleč  
do nje, in če je že kdo tudi v njej, za te bo  
vendar še prostora; hodi z menoj, tudi jaz  
sem doli namenjen; dovolj je tista pečina skrita,  
menim, da je vendar ne ovohajo grduni.

Ni bilo časa premišljati. Neža potegne iz  
miznice prt in hleb kruha, nabere nekaj obleke,

kdo ne vé?! Ako že ne sme biti prost četrtek sam, zakaj ni prosto potem v torek in četrtek popoldne, da bi bilo vsaj med tednom nekoliko oddihljeja? —

Poleg postave vojaške, ktera strahovito prazni srednje šole, in preobilice šolskih nauk, gotovo je omenjena preuredba poglavitna, vsled ktere šolska mladina gine duhom i telom. Marsikaj se je že pisalo o njej, marsikaj bi se še lahko povedalo, vendar za zdaj naj zadostuje to. Bo li kaj zdalo? Morebiti vsaj toliko, kolikor je Kamničanom po narodni pravljici zdala njih prošnja za torek. — Imela je Ljubljana dva tržna dneva — sredo in soboto; Kranj je imel pondeljek, Loka je imela soboto; toraj sklenejo vrli Kamničanje prositi za torek. — Pridejo pred cesarja; govorniku sapa zastaja. — „Prosimo, gospod Oče! za torek“. — „No, no, torek imate“, odgovorijo cesar. — „Hvala, hvala, gospod Oče!“ pravijo Kamničanje, pa odidejo. — Enacega dobrovoljnega uslišanja svést si kliče:

Dajte nam četrtek, dajte!

Edini glas  
dijaštva slovenskega.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 28. julija.

### Avstrijske dežele.

**Dunajski liberalni listi** poročajo, da Brestel je v Inšpruku zbolel in se bode zaradi tega odpovedal državnemu poslanstvu, kar je te dni storil tudi poslanec velikih posestnikov koroških, baron Knobloch.

**Delegaciji** se po sklepu zadnjega skupnega ministerskega sveta snidete 20. sept. Prav gotovo pa to še ni, ker so se ministri nad vojnim budgetom tako spodtikali, da ga je treba čisto predelati. Če jim tudi potem še ne bode po volji, se boste morali delegaciji za nekaj časa odložiti.

**Praško vsučilišče** bode kmalo same Pruse imelo za profesorje, na filozofični fakulteti jih je sedem, na medicinični tudi sedem, pa trije judje. Ti gospodje so že pod sedanjo vlado prišli iz blažene Prusije v zlato Prago in so s posebnimi pogodbami skrbeli za to, da ne bodo imeli škode, če bi tudi kakega dne morali pobrati kopita in iti nazaj, od koder so prišli.

**Hrvanski sabor** se snide 24. avg. Mollinary se je podal v Budapešt, da se z vlado dogovori o graniških železnicah.

vzame mlado Nežico v naročje, Blažeta pa dá staremu sosedu, in tako jo urno popihata z Laza po sredi temnega gozda proti Mirni.

Plašno sta tavalala po skrivni stezi, malokdaj in le na tiho je kateri spregovoril. Ravno je solnce vzhajalo, ko sta prišla do Mirne, in kmalo sta zagledala potok, ki šumi iz Vranje peči. Zavijeta jo navzgor in prideta do strme skale. Tam je votlina in pri njej se ustavita. Čudno je bilo Neži pri srcu, starec je bil sicer miren, le včasih je v skrbéh pokimal in dejal: Moj Bog, kaj sem v starosti doživel!

Blizo pečine za Mirno je imel ribič Žapovčan koč. Le-ta je vsaki dan hodil v votlino ribe lovit. Sedela je Neža z dvojčekom in s starcem v zatišji pod košato bukvijo, kar se priplazi ribič in strmé postoji, ko jih ugleda.

Dobro jutro, Žapovčan! spregovori starec, prišel si na lov, kaj ne?

Prišel sem, ali Bog pomaga, kaj delate tukaj? vpraša ribič, in se ne gane.

Oh, kaj, pravi Neža, kako je zdaj v naši deželi?

### Vnanje države.

**O Hercegovini** se pripoveduje, da namerava Avstrija južni del prepustiti Črnogorcem, severni del in Bosno pa zediniti z Dalmacijo. Ustavovernim listom to ni nič kaj po volji in „D. Ztg.“ kar naravnost trdi, da združenje Hercegovine z Avstrijo bilo bi za državo pogubno. Nerazumljivo nam je, po kateri pameti „D. Z.“ to zamore trditi. Slovani so bili od nekdanj najzvestejši podložniki Avstrije in so cesarstvo rešili pred pogubo, ktero so mu napravljali Nemci in Madjari. Ohranjenje Avstrije je tudi sedaj ena najglavnejših točk avstrijskih Slovanov. Za državo se tedaj ni nič bati, pač pa za ustavoverno nemčurstvo, ki se je v zadnjih letih privadilo državo pa sebe enačiti. Za te ima Avstrija že zdaj preveč Slovanov in če bi mogli, bi jih najraje s korenino zatrli. Lahko tedaj umemo, da jim nikakor ne more biti ljubo, da bi Avstrija pridobila še eno ali dve slovanski deželi. — O upor samem se sliši, da se čedalje bolj razširja in ruski poslanec Ignatjev dobil je zaradi tega od svoje vlade povelje nemudoma iz toplic vrniti se v Carigrad. Tudi Črnogorci že komaj pričakujejo trenutka spopasti se s starodavnim svojim nasprotnikom in knez Nikita je svojega najvišjega poveljnika Ilija Plemenaca poslal k razgovoru na Dunaj, ob enem pa vnanjim konsulom naznanil, da mu je nemogoče več krotiti navdušenost naroda svojega, ker bi sicer sam prišel v nevarnost. Turška si na vso moč prizadeva zadušiti upor, pa če vstanejo Srbi in Črnogorci, ne bode opravila nič. Kajti vojna, ktero zamorejo proti upornikom poslati, znaša komaj 150.000 mož, Srbi sami pa jih imajo 156.000 in Črnogorci zamorejo jih v boj postaviti 15.000 in ž njimi zaradi goratih krajev od levece zdatno kljubovati vsaki proti Srbiji obrnjeni vojski. Podložniki že komaj čakajo, da bi otrsli jarm turški in bodo gotovo na vsih krajih se vzdignili ter Turkom delali nove zapreke. „Za Srbsko in Črnogoro je tedaj trenutek ta silno ugoden, piše „Politik“, in od Turkov napadeni se ne morete in ne smete več obotavljati dejansko stopiti na bojišče.“

**Mogunski nadškof** baron Ketteler, je preteklo nedeljo obhajal petindvajsetletnico svojega škofovanja. V teh 25 letih ni bilo nobenega važnega vprašanja na Nemškem, o katerem bi Ketteler ne bil spregovoril ter jasno in odločno zaznamoval poti, po kateri edino se zamore priti do srečnega cilja in konca. Pisal

Če ne, če ne, prikima Žapovčan, pa vendar ne, da bi bili Turki že na Lazu.

Blizo so, reče starec, in jame razlagati, kako in kaj. Pomenkva je se in izdihujejo, Neža se pogosto zjoka in tudi staremu sosedu se včasih debele solze vlijejo po licih. Ribič jih tolaži in obeta, da bo pomagal, kar se bo dalo, dajal jim bo rib, prinašal tudi drv, da se bodo grel v votlini in da bodo imeli svetlobo.

Neža je vedela za Vranjo peč, ali v njej še ni bila poprej, zato jo je bilo groza, ko je pogledala va-njo. Staremu možu pa je bila znana od mladih nog in se ni bal strahu. Šla sta z ribčem prostora iskat, pa dražja sta vzela seboj, da sta podnetila ogenj. Ko je bilo vse v redu, šla sta po Nežo ter jo peljala v podzemeljsko bivališče. Starec je namreč rekel, pa je najvarniše kar v jami ostati, ker Bog vé, kod se klatijo Turčini in kam še prilomijo.

Vranja peč je velika, pravijo, da je tri ure hodá po njej. Prec od vhoda pelje ozka steza tik potoka, potem pa se odpira še druga

je mnogo ne le proti napadom državnikov in ošabnih nemških učenjakov ali protestantovskih veljakov na katoliško cerkev, spregovoril je tudi o nemškem prašanju in o osodi delavcev in v vsih njegovih spisih veje pravi katoliški duh in navdušena narodna zavest. Kaj je v teh 25 letih dosegel, priča živahno katoliško gibanje, priča ljubeze in vdanost ljudstva in duhovnikov. Težko, da bi bila ktera vlada spominjala se častnega dneva Kettelerjevega ter pripoznala mu kako odlikovanje; pa tega mu ni treba, Ketteler živi ne le v srcih katoliškega ljudstva, ampak čislajo in spoštujejo ga celo drugoverniki in so se ga v nedeljo častno spominjali. Le nesnaga dunajske „N. fr. Presse“, ki preslavlja Ofenheime, Bismarka, Garibaldia, Mazzinía, Serrana in druge take junake, je nadškofa Kettelerja o priliki petindvajsetletnice njegove, psovala, očitala mu, da vedno išče prepira, da je nečimurn, da troši sovražstvo in razdor, da se zdaj sem obrača, zdaj tje in da še med socijalnimi demokrati išče zaveznikov. Minister Auersperg je prav imel, ko je tisto časnikarstvo dunajsko imenoval časnikarstvo škandalno.

**Bavarski deželni zbor** šteje 79 rodoljubov in 77 liberalcev, katerih volitve pa gotovo ne bodo vse potrjene.

**Italijanom** s preiskovalnimi komisijami kar ne gre po sreči. Te dni so imenovali tako komisijo za Sicilijo, pa od 9 udov se jih je takoj 5 odpovedalo tej časti, dasi imajo razun stroškov za popotovanje še po 60 lir, t. j. 24 gold. dnevščine in jim morajo gosposke povsod skazovati tako čast kakor kakemu kraljevemu princu. Pa če se jim tudi posreči sestaviti to komisijo, vendar ne bode imela boljšega vspeha kakor vse dosedanje take komisije. Prva je bila imenovana l. 1863, ko je bil Lamarmora načelnik na Napolitanskem. Takrat se je o tej komisiji zvedelo le to, da je bilo 7151 tolovajev usmrtenih. Kdor je namreč držal s pregnano rodovino kraljevo, bil je proglašen za sovražnika zedinjene Italije — za tolovaja in obsojen k smrti. Druga taka komisija bila je l. 1864 imenovana za Turin, kjer so bili na krmilu sedanji ministerski predsednik Minghetti s tovarši svojimi Visconti-Venosto in Spavento. Nasledek te komisije je bil, da so 150 miroljubnih prebivalcev, mož, žen in otrok očitno ustrelili. Tretja taka komisija je imela preiskovati sleparije nekega železniškega podvzetnika. Izdala je bila veliko denarja in nabrala veliko pisem, ki so se hra-

luknja, in od tam naprej se razprostira čedalje veči prostor; na sredi je globoko jezero, okrog malo planjave, tik ravin pa visí skalovje, večidel kapničevje.

V to votlino tedaj je bežala Lezarjeva žena z dvojčekom in starec ji je bil za varha. Ribič je vsaki dan hodil k njim in prinašal najpotrebnejših reči.

Čudno je bilo v jami, ni se videlo, kdaj je noč, kdaj dan. Gorelo je dražje in svetilo, nad glavo so letali netopirji in po vodi so pljuscale ribe. Po trdih tleh je bilo nekaj slame nastlane, prinesel jo je bil ribič. Čas je bil dolg in ure bridke. Nihče ni hodil praviti, kako je z vojsko, ker starec si ni upal na hrib in ribič je malo izvedel. Mnogo solz je prelila Neža, mučila jo je misel, da tudi njen mož je šel v boj, žalovala je po domu in smilila sta se ji dvojčeka. Ali mnogo dni je prešlo, preden se je spremenilo.

(Dalje sledi.)

nila v ministerskem poslopju o Florencu. Ko je pa komisija hotela sestaviti svoje poročilo in zahtevala dotična pisma, ni bilo v njih ne sledu ne tiru več in podvzetnik je ostal bogat in imeniten mož. Četrta je imela preiskovati goljufije in tatvine, ki so se godile pri veličanstvenih pridržkih, pri tabaku itd. Poslanec, major Lobbja, je v zbornici trdil, da ima dokaze v rokah, da so raznotere osebe jako goljufale. Pa še tisti večer bil je major zavratno v Florencu napaden. Sodnija je izrekla, da si je ta napad Lobbja le izmislil sam in še le čez 5 let je sodnija v Luki Lobbja opravičila. Kaj pa je komisija dosegla, se nikdar ni zvedelo. Najbrže bo tedaj tudi komisija za Sicilijo stala jako veliko, opravila pa bo ravno toliko, kakor vse dosedanje.

## Izvirni dopisi.

**Iz Dolenjskega,** 26. julija. (Učitelj pa duhovnik). Velika in častna je naloga, ktero zastopa duhovstvo in učiteljstvo med ljudstvom, zlasti med priprostim. Srce in um se ogrevata še nespridenim otročičem, ter tako se vadijo biti kedaj značajni domoljubi, zanesljivi državljani, pa tudi pošteni kristijani. Srečen kraj, srečen narod, kjer duhovstvo in učiteljstvo delujeta v lepi razumnosti in krepivni slogi, tam odganjajo kali prave omike, pa tudi le tam se more vzdigniti narod iz nezavednosti svoje ter postaviti na častno stopinjo med človeštvom. A tužnega srca moramo sami priznati, premišljeva današnje okoliščine, da pri nas ni tako.

Šolstvo, pač blaga naprava, sprejemati ima dečke in deklice starišem iz rok, izrejo, ktero so morda z doma prinesli, nadaljevati, strasti iztrebovati, gojiti čednosti. Šola imela bi biti mladini skrbni vrtnar, ki slabe odrasteke drevesca odreže, dobro goji, mu pa tudi kol priveže, da ga vihar ne izruje, mu plot izplete, da ga žival ne pregrize.

Saj se vendar pridno šole obiskujejo; šole, ktere so bile nedavno skoraj prazne, so prenapolnjene, zidati se morajo nove. Otročiči držijo se v šoli 5—6 ur na dan, da jih zarad dolzega sedenja kosti bolijo, upati je, da so se dosti dobrega privadili. Kaj še? Očete in matere vidiš z ramami majati, ko se vrača njih sinček, njih hčerka domu, vidiš jih opazovati iz šole gredočo mladino. „Ančka, jaz ne vem, kako je to, da sta naš Janezek in naša Marička tako svojeglava, odkar hodita v šolo, saj prej vendar nista bila nikdar taka, boljše bi bilo, da bi ju nikdar ne poslal bil v šolo, pa moram še toliko plačevati,“ pravi stari Boštijan. „Ko smo še mi v šolo hodili, e kako smo bežali pred učiteljem!“ „Res je tako,“ odgovore mati, „naša otroka sta čudna postala, pa se že še bojita, a jaz imam pravi križ ž njima, ko bi bila vedela, nikdar bi ju ne bila poslala, naj bi bila rajši pasla, ali tu dete pestovala, da moram tujo varhinjo imeti. Če bode tako, ne vem, kaj bo.“

Učitelji sami se pogosto pritožujejo, da ni moč shajati, da jim fige kažejo.

Da bi imela izreja častnejši prostor v naših učilnicah, kakor ga, žalibog ima, potem bi smeli boljšega vspeha pričakovati od šol, kakor ga vidim. Samo učenje, samo znanje, samo vedenje stori človeka puhlega ošabnega, pravege „vedeža“ kakoršna je žalibog današnja mladina in učiteljstvo. Uči se res veliko, za ta čas preveč; iz vsacega predmeta vjame nekoliko besedi in že misli v svojej oholosti, kdo ve, kaj že ve. So na pol učenjaki, pravega trdnega znanstva pri njih iskati ni, so sod, ki

tem bolj bobni, čem bolj je prazen, so pravi nevedneži.

Taka je pri mnogih sedanjih učiteljih. Glavo nosijo po konci, po petah trdo stopaje, pa tudi lahko po prstih, kedar je treba prilizniti se. Vedejo se kaj mogočno, povsod hočejo prvo besedo imeti, kazaje svojo globoko učenost, misle, da vednost obstoji v blebetavosti. Le poslušaj jih malo, pa sezi tudi v žep, primi za ruto, položi jo na usta da ti smeh se ne vsili, ko si spoznal površno in puhlo učenost.

Kako hočeš pa tudi boljše pričakovati? Odložene ure drži, kolikor mogoče na tanjko, boje se mnogih, kteri mu na prste gledajo, vtegnili mu bi vendar le vščipniti kruh. In to je glavno. Komaj čaka, da je vdarila ura v zvoniku, naznanivša mu, da je šola končana. Brž se počee, ogladi si brado, pogleda v zrcalo, bo že, seže še po palici in hajdi. Kam? Med svet. V šoli je huda vročina, grlo se mi je skoraj posušilo, treba ga malo zmočiti. Prav. Kdo mu bode zameril? A ni to pravi namen, ki ga vleče tje; žila ga srbi, kazati mora zopet svojo učenost. V vsacem kraju, nahaja se kolikor toliko tacih, ki hočejo posebno za imenitne in učene veljati, imenujejo se pa radi liberalne, tudi učitelj mora biti med njimi, biti mora liberal; ga prašaj zakaj, ti ne ve odgovoriti, misli si, to je „nobel“

Da bi marsikteri učitelj spoznal svojo dolžnost, mir delati v srenji, ne pa rovati in podpihovati, koliko zla in prepira bi izostalo v srenjah! A nekteri vse prevoha, vsa kota prehodi, žene in otroci mu pridno prinašajo novine, on pa dela zdražbo. Če je le kak podpihač v fari, je skoraj gotovo učitelj med njimi. Igrati v cerkvi med službo božjo bilo bi za-nj nečastno, korači rajši v krčmo tačas, ali puši smodko krog cerkve, posmehovaje se ljudem, da še hodijo v cerkev. Kdo mi pa kaj more? Rad se posmehuje duhovnim napravam in nič ne uide njegovi bistri kritiki. „To si neumen, če še greš k vel. spraševanju, ali spovedi sploh. Kaj ti pa more kdo? Naj govori, kar hoče.“ Tak govor se dopada mnogim, kteri se krog njega zbirajo. Vede se prav mogočno, s svojo „Schulzeitung“ si silno „einbilda“, ktero ima stokrat v ustih.

Tak je, žalibog, današnji stan mnogih naših učiteljev. Ali bi imel katehet še veselje hoditi v šolo? Odkritosrčno povem, kakor jako mi je tudi blagor naroda pri srcu, med kterim sem se rodil, zrastel in živim, kakor veselje bi tudi sicer imel, blažiti srca mladine, razvijati njen um, peljati jo na boljšo stopinjo spoznanja in prave omike; štejem si zdaj hoditi v šolo v najnadležniše opravilo svoje. „Tagblatt“, „Schulzeitung“ in „Slov. Narod“, glasila tacih kričavev, vedno vpijejo: duhovni se odtegujejo od šol in pričakujejo od novega mil. knezoškofa, da bode z brezovko podil gg. katehete v šolo. Če tudi je pretirano kričanje teh listov, spoznajmo vendar resnico, da so marsikteri gg. duhovni hrbet obračati jeli šolam, spoznavši tako gnjusobno obnašanje marsikterih. Kdor ima le količkaj s šolo opraviti, prepričal se bode, da ravno otroci tacih učiteljev dajo gg. katehetom največ opraviti, ko slišijo doma, da se jim ne sme nič storiti. Trudi se, kakor se hočeš, ves trud bode zastonj.

Naj bi pač dobro prevdarili gg. kateheti, preden bolj zaupno občujejo s svojimi učitelji. Si dobil značajnega, poštenega, zanesljivega, za omiko vnetega moža, čislaj ga više nad srebro, prekramljal bodeš marsiktero prijetno urico ž njim, delal z veseljem in vspešno za

prospeh ubogega naroda, da vaji bode pomnif še daljni rod. Si pa našel veterinjaka, proč od njega, čim manj imaš opraviti ž njim, tem boljši si, ogibaj se ga bolj kakor gada, od zunaj se ti sladká, na skrivnem te pa grize, in če je le količkaj mogoče, spodkopal ti bode tvojo čast.

Naj bi naše duhovstvo in učiteljstvo prav skrbno prevdarilo te vrstice in samo sodilo, koliko je resnice na tem.

Š.

**Z Dunaja,** 26. julija. Že dolgo se tukaj snuje neka nova katoliška stranka, ki pravi: mi smo mi, vsi drugi katoličani pa niste za nič; tudi delavni konservativci pa državno-pravna stranka ne velja nič. Imenuje se zdaj „Katholische Reichspartei“, zdaj „Oesterreich. Centrumspartei“, sodilo bi ji pa „centralistična ali ustavaško-katoliško-ministerska. „Ideje njenega programa so: Vsakdo si mora misliti državo, v kateri mogočen vladar dežele svoje vlada po edinstvenih postavah, ne da bi se vtikal v zadeve cerkvene. Je vlada te države konstitucionalna, si prav lahko zamoremo misliti vsem narodom skupno vstavo z državnim zborom, kterega volijo vse kronovine, in ki z ustavo svojo ni nasprotnik sv. cerkve. Najbolje bo, da ta stranka in njen patron zgubita ves svoj vpliv, kterega zdaj skušata vtrditi s tem, da nenaročeno pošiljata „Volksfreund“, kakor ljubljanska „Narodna tiskarna“ kmečki liberalni list. Pa ideje strankine o Avstriji, cerkvi in Slovanih so gnjile.

## Domače novice.

V Ljubljani, 29. julija.

(Knez in škof dr. Janez Zl. Pogačar) so se včeraj popoldne odpeljali na Dunaj, kjer bodo 2. avgusta cesarju storili obljubo.

(Odlikovanje.) Naš rojak, na Dunaji izobrazujoč se malar g. Jurij Šubic, je dobil prvi dar zlate medalije za obris Schillerjevega stavka v pesmi „Hoja na plavž“, ki se nemški glasi: „Der ist versorgt und aufgehoben“.

(Sodnijska obravnava) proti Slovencu pred porotniki zarad pošte otoške bo 12. avgusta.

(Iz seje deželne odbora 23. in 24. julija.) Predlogu krajnega šolskega sveta na Vrhniki, da se nadučiteljska služba na ljudski šoli na Vrhniki podeli sedanjemu nadučitelju v Trebnjem Vincenciju Levsteku, je deželni odbor pritrdil. — Poročilo vodstva deželne gozdarske šole v Šnepecku, da bode 28. avgusta konečna preskušnja z dijaki te šole, vzelo se je na znanje. — Za cestarja na krško-grosupoljski cesti je deželni odbor v službo vzel Boštjana Šemeta iz Gmajne pri Krki in Matija Berlana iz Plešivice. — Okrajne glavarstva se naprosijo, da skrbé za to, da se po deželi sifilitični bolniki ne puščajo doma, ampak da se pošljejo prec v bolnišnico. — 24. dne t. m. je deželni odbor skupno se poklonil novemu gospodu knezoškofu dr. Pogačarju, ki je rekel, da bode prišel v deželni zbor.

(Gledališke igre za slovensko mladino) je začel izdajati gosp. J. Tomšič, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. Dozdaj je prišel na svetlo prvi zvezek z igro „Star vojak in njegova rejenka“. Je sicer le ponatis iz „Verteca“, a vendar bo tu skupno mladini bolje došla, nego večkrat pretrgana v časniku. Dobiva se ta knjižica po knjižarnah in pri izdajatelju. Cena nam ni še znana.

(Nemčurska surovost) se kaže v najgrši obleki v zadnji „Schulzeitung“. Poročajoč o smrti gosp. učitelja Šota prhne ta list, kakor da bi hotel izreči, da za takim učiteljem ni treba žalovati, tako-le: „Liberalno učiteljstvo

in šola nista na njem nič zgubila". To je sicer najlepší dokaz, da je bil gospod Šot vrl učitelj, ker ga nemčursko-liberalna učiteljska brozga ni mogla trpeti; vendar pa je tako pisanje o umrlem součitelju — naravnost rečeno — divjaško, kanibalsko, in človeku se mora dozdevati, kakor da bi bil pisatelj teh besedi vsak hip pripravljen, po navadi divjakov, na grobu ranjega plesati in iz črepinje njegove piti na zdravje nemčurskega učiteljstva. Na tako pisavo mi nimamo družega odgovora, kakor tega: Naj bo vam nemčurkim učiteljem še pred smrtjo vaša rečeno: Ko bi vi vsi skup šli v krtovo deželo, ne bi bila to ne le nobena zguba za šolo in deželo, marveč velik dobiček za oboje, ker bi se znebili vragov, ki nam mladino spridujejo.

(„Požarna straža“) ljubljanska se je šla v nedeljo kazat v Loko, kjer menda mislijo osnovati enako „stražo.“ S kako lahko vestjo se je peljala tje, temu je najboljši dokaz ta, da si je najela 40 loških „korenjakov“, ki so jo kot bramba spremili v mesto in nazaj do kolodvora. Loški nemčurji so prišlece sicer pozdravljali z možnarji — strelni prah se vname, naj pride z ognjem blizo, kdorkoli — a vendar se ni, kakor se sliši, vse tako gladko izteklo, krivi so bili ljubljanski „požarničarji“, ki so neki s svojo ošabnostjo Ločane dražili. Ker pa nimamo še zanesljivih poročil, ne moremo o tem „izletu“ obširno pisati; prosimo pa, da bi nam iz Loke kdo naših prijateljev poslal kako poročilo.

(Na korist pevovodje gosp. Antona Stöckl-a) napravi čitalnica v nedeljo 1. avgusta na čitalniščnem ta večer posebno okinčanem in razsvitljenem vrtu „besedo“, pri kateri sodelujeta moški pevski zbor in domači pomnoženi orkester. Program pevski: 1. Stöckl — „Opomin k petji“, moški zbor. 1. Veit — „Praga“, zbor. 3. B. Ipavic — „Zapuščena“, četverospiev. 4. Rih. Genée — „Tikajo se“, šaljivi moški zbor. 5. A. Wagner — „Andante“, bariton-solo s spremljevanjem glasovira, poje gosp. Josip Noll. 6. Vogel — „Kovaška“, moški zbor s četverospievom. 7. Stöckl — „Mladost“, bariton-solo s spremljevanjem orkestra, poje gosp. A. Pucihar. 8. Sebora — „Templarsky pohod“ iz opere „Templari na Morave“, zbor s tenor- in bariton-solo in spremljevanjem orkestra in glasovira. Program godbeni: 1. Stegnar — „Popotnica slovenskih pesem“. 2. Kreutzer — „Ouvertura“ iz opere „Nacht-lager von Granada“. 3. Beethoven — „Adelaida“, duo za gosli in glasovir. 4. Balfe — „Ouvertura iz opere „Zigeunerin“. 5. Mozart — Symphonia G-moll, kvintet za gosli, flavto, cello in glasovir za 4 roke. 6. Mašek — „Slovenska ouvertura“. 7. Singelée — „Fantazija“ z varijacijami za gosli s spremljevanjem glasovira. 8. Schantel — „Potpourri po slovanskih napevih“. — Vstop za osebo 30 krajc. brez omejenja posebne radodarnosti. Začetek ob 8. uri zvečer.

(Ako je vreme ta večer neugodno, se bode dan besede pozneje po časnikih in plakatih razglasil.)

Čitalničin odbor.

## Razne reči.

— Nov česki dnevnik „Vestnik Viděnsky“, bode začel izhajati na Dunaju. Na čelu dotičnega odbora je grof Janez Harrach.

— Silno star srebrn denar so nedavno našli v Opatovici na Českem, ko so nek skedenj delali. Na enej strani ima živin-

ske glavo z rogmi, na enej pa boginjo Palado, okoli ktere se dobro bere napis: „Basileos Lysimachu“ (kralja Lisimaha.) Lisimah je bil eden izmed vojskovodij Aleksandra Velikega in je po njegovi smrti postal namestnik v Traciji. L. 313 p. Kr. bil je oklican za kralja ter je prisvojil si Macedonijo in velik del Male Azije. Umrli je 28 p. Kr. Najdeni denar je tedaj star okoli 2200 let, pa je prav dobro ohranjen. Ravno tam so našli tudi zlat prstan z dragocenim kamenom.

— Bolezen gališkega c. namestnika, grofa Goluchovskega se je zopet shujšala.

— Od kod ima Amerika ime? J. Marcoue v „Atlanticu“ dokazuje, da Amerika se ne imenuje po Benečanu Amerigu Vespucciju, ampak da že ob času Kristofa Kolumba so Indijani „Amerik“ imenovali neko hribovje v srednji Ameriki, kjer je bilo veliko zlate rude. To ime se je kmalo razširilo v pomorskih mestih zahodnje Indije in je od ondod prišlo v Evropo, kjer je po spričalu nekega francoskega tiskarja veljalo za indijansko ime, ki je pomenjalo zlata bogat kraj v Novi Indiji.

## Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

### Južna železnica.

Iz Dunaja poštai vlak ob 3. uri 4 min. popoldne.  
„ „ brzovlak „ 6. „ 8 „ zvečer.  
„ „ hitri pošt vl. „ 2. „ 48 „ ponoči.  
„ „ zmehšani vlak „ 9. „ 17 „ zvečer.  
Iz Trsta brzovlak 10. „ 31 „ zjutraj.  
„ „ poštai vlak 12. „ 57 „ opoldne.  
„ „ hitri poštai vlak 3. „ 43 „ ponoči.  
„ „ zmehšani vlak 4. „ 45 „ zjutraj.  
(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min., zmehšani po pol ure.)

### Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči.  
drugi „ 10. „ 40 „ dopoldne.  
tretji „ 6. „ 35 „ popoldne.  
Prihajajo pa trije: ob 2 uri 35 min. ponoči od sv. Valentina.  
„ 7. „ 45 „ zjutraj „ „  
„ 6. „ — „ zvečer od Lesece.

## Eksekutivne dražbe.

2. avg. 2. Jože. Marekhar-ovo v Zagradcu (47.725 gl.). — 1. Jože in Urše Šventnar-jeve (8700 gl.). — 2. Jože Paver-jevo (26000 gl.), vse v Ljubljani. —  
3. avg. Jurij Trank-ovo iz Čelja (1600 gl.) v Bistrici. — 2. Len. Lenasi-jevo in Anton Gerometta-vo iz Št. Mihela (934 gl.) v Senožečah. —  
2. Mart. Bajuk-ovo iz Radovice (3575 gl.). — 2. Peter Prus ovo iz Radovice (623 gl.), oba v Metliki. — 2. Tone Kostlec-ovo iz Dobropolja (1400 gl.) v Bistrici. —  
4. avg. 3. Jak Žakelj-ovo iz Horjula (365 gl.) na Vrhniki. — 3. Matija Darovic-ovo (963 gl.) v Rudolfovem. — 3. Jože Pintarjevo iz Spodnje Lipnice (1095 gl.) v Radoljci. — 3. Franc Drobnič-ovo iz Vel. Blok (1914 gl.) v Ložu. —

## Poziv.

V Rajhenburgu na spodnjem Štajarskem prav blizo kolodvora je naprodaj ali pa se v najem daje

### lepa zidana hiša

s 3 sobami, 2 kletima, kuhinjo, sobo za hrano, živinskim in svinjskim hlevom, dvema vrtoma in borštom; hiša stoji tik potoka iz Save. Kraj ima zdrav zrak in posebno dobro studenščino; vse je posebno sposobno za kakega penzionista. — Več se zvé pismeno pod naslovom:

V. Z. hiš - št. 5, Reichenburg, „poste restante“.

## Telegrafične denarne cene 28. julija.

Papirna renta 70.85 — Srebrna renta 74.10 — 1860letno državno posojilo 112.70 — Bankine akcije 935 — Kreditne akcije 215. — London 111.50 — Srebro 101.50. — Ces. kr. cekini 5.25. — 20Napoleon 8.89.

## Denarstvene cene. 27. julija.

| Državni fond.                                  | Denar. | Blago. |
|------------------------------------------------|--------|--------|
| 5% avstrijska papirna renta . . . . .          | 70.90  | 71.—   |
| 5% renta v srebru . . . . .                    | 73.0   | 74.10  |
| Srečke (lozi) 1854. l. . . . .                 | 105.25 | 105.50 |
| „ „ 1860. l. celi. . . . .                     | 112.60 | 112.80 |
| „ „ 1860. l. petinke . . . . .                 | 118.25 | 118.75 |
| Premijski listi 1864. l. . . . .               | 130.25 | 135.75 |
| Zemljiščne odveznice.                          |        |        |
| Štajarske po 5% . . . . .                      | —.—    | —.—    |
| Kranjske, koroške in primorske po 5% . . . . . | —.—    | —.—    |
| Ogerske po 5% . . . . .                        | 82.—   | 82.30  |
| Hrvaške in slavonske po 5% . . . . .           | 80.75  | 80.75  |
| Sedmograške po 5% . . . . .                    | 80.75  | 80.25  |
| Delnice (akcije).                              |        |        |
| Nacionalne banke . . . . .                     | 936.—  | 938.—  |
| Unionske banke . . . . .                       | 97.10  | 97.30  |
| Kreditne akcije . . . . .                      | 216.—  | 216.25 |
| Nižoavstr. eskomptne družbe . . . . .          | —.—    | —.—    |
| Anglo-avstr. banke . . . . .                   | 110.70 | 110.90 |
| Srečke (lozi).                                 |        |        |
| Kreditne po 100 gld. a. v. . . . .             | 163.50 | 164.—  |
| Tržaške „ 100 „ k. d. . . . .                  | 13.25  | 13.50  |
| „ 50 „ „ „ . . . . .                           | 56.50  | —.—    |
| Budenske „ 40 gld. a. v. . . . .               | 27.75  | 28.50  |
| Salmove „ 40 „ „ „ . . . . .                   | 36.75  | 37.25  |
| Palffy-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .               | 27.50  | 28.—   |
| Clary-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .                | 27.50  | 28.—   |
| St. Genois „ 40 „ „ „ . . . . .                | 27.50  | 28.—   |
| Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „ . . . . .         | 21.25  | 21.50  |
| Waldstein-ove „ 40 „ „ „ . . . . .             | 22.75  | 23.75  |
| Srebro in zlato.                               |        |        |
| Ces. cekini . . . . .                          | 5.24—  | 5.25—  |
| Napoleonsd'or . . . . .                        | 8.89   | 8.90—  |
| Srebro . . . . .                               | 101.60 | 101.70 |

## Naznanilo.

Pri podpisnem se dobé nove iznajdbe mehovi za cerkvene orglje; eden bi zadostoval za 6 do 10 spremenov, drugi za 10 do 18 spremenov, in fisharmonijum,

po novi iznajdbi izdelan, ima prijeten in močen glas. Pri mehovih je sapa ravna in ne tresoča se, da, ako je meh še večji, ga zamore vsak 12letni deček goniti. Pri tej ponudbi se zahvaljujem vsim čast. cerkvenim predstojništvom za do zdaj mi skazano zaupanje, in se priporočam na dalje za nove orglje, pa tudi za vsako popraviljanje, po kar mogoče nizki ceni.

Ig. Zupan,

(53—3) orgljar v Kropi na Gorenjskem.

## Naznanilo.

Podobe vsake vrste, svete in posvetne, med zadnjimi smešne in resne, fantazijske in zgodovinske slike ter podobe iz narave — vse v pozlačenih okvirih (romih) — od 6 do 60 gld., kakor tudi najkrasnejša zrcala za salone od 20 gld. naprej, se dobivajo v prodajalnici v hiši banke „Slovenije“, narodni trg, šte. 24 pri tleh. Posebno lepi

### križevi poti

po 280 do 400 gld. (113—2)

Kdor si hoče kaj lepega po ceni in priležno napraviti, ima tu najlepšo priliko, ker plača, da skoro ne ve kdaj.

Dovoljujejo se za plačevanje tudi obroki po 6 do 10 mesecev.